

NORDSJØEN, SKAGERRAK OG DEN ØSTLIGE ENGLSKE KANAL

Torsk – *Gadus morhua*
Familie: Torskefamilien (Gadidae)
Maks størrelse: 100 cm og 20 kg
Levetid: 15 år
Leveområde: Nordsjøen/Skagerrak
Gytemråder: Den engelske kanal, Dogger og langs skotskekysten
Gytetidspunkt: Januar–april
Føde: Krepsdyr og fisk

Nøkkeltall:
 KVOTERÅD FOR 2010: 40 300 tonn
 TOTALKVOTE/NORSK KVOTE: 39 256/5 859
 TOTALKVOTE/NORSK KVOTE 2009:
 28 798 tonn/4 896 tonn
 TOTALFANGST/NORSK FANGST 2008:
 23 000 tonn/5 000 tonn
 NORSK FANGSTVERDI 2007: 81 mill. kroner

Status og råd

Det er vanskelig å skille de forskjellige torskestammene i Nordsjøen, Skagerrak og Den østlige engelske kanal, og derfor behandles de som én bestand når bestandsstørrelse, fiskedødelighet og total kvote skal beregnes.

Ifølge ICES har bestanden sviktende reproduksjonsevne, og det er fare for at beskatningen ikke er bærekraftig. Gytebestanden er langt under kritisk nivå. Fiskedødeligheten har avtatt siden 2000, men steg kraftig i 2008 på grunn av økt utkast av fisk over minstemålet. Den er nå beregnet til å være like i underkant av grensen for bærekraftighet. Årsklassene 1997–2007 er beregnet å være langt under gjennomsnittet, og toktene tyder også på en svak 2008-årsklasse. Blant de siste årsklassene er 2005-årsklassen mer tallrik enn de andre. Torskebestanden i Nordsjøen er karakterisert som nær truet i Norsk rødliste 2006.

Fra 2009 er det innført en ny forvaltningsplan, og ICES gir anbefaling i henhold til denne. Dette vil gi den laveste fiskedødeligheten på over 40 år. Kvoterådet i 2010 er på 40 300 tonn; en økning på 16,5 prosent fra 2009. ICES tar imidlertid forbehold om at forvaltningsplanens forutsetning om 25 prosent reduksjon i fangsttinningsraten i 2009 holder. Hvis forvaltningsplanen ikke fungerer i praksis, vil ICES igjen måtte anbefale null fangst som eneste føre-var-alternativ.

Fiskeri

Torsken i Nordsjøen, Skagerrak og Den østlige engelske kanal forvaltes hver for seg. I Nordsjøen er torsken delt mellom EU (83 prosent) og Norge (17 prosent). Totalkvoten for 2010 er på 33 552 tonn i Nordsjøen og 5 704 tonn i Skagerrak. Norsk kvote er på henholdsvis 5 704 og 155 tonn.

I 2008 var samlet kvote (konsumfiske) for Nordsjøen og Skagerrak 25 317 tonn. Med utkast er imidlertid total fangst (inkludert Kanalen) beregnet til 48 700 tonn, og i tillegg kommer 42 000 tonn som skyldes uforklart dødelighet, sannsynligvis urapporterte fangster (figur). Totalkvoten for Nordsjøen i 2009 var 28 798 tonn, hvorav Norge disponerte 4 896 tonn. Offisielle landinger ble ca. 23 000 tonn, hvorav ca. 5 000 tonn ble tatt av Norge. I Skagerrak var totalkvoten 4 114 tonn (inkluderer ikke norsk kysttorsk), norsk andel var på 133 tonn.

Torsken blir hovedsakelig tatt som bifangst sammen med hyse og hvitting i alle typer redskaper, men Danmark og Norge har også et direktefiske etter torsk med garn. Alle land som grenser til Nordsjøen fisker torsk, med Danmark, Skottland og Norge som de viktigste de siste årene. I det norske fisket blir ca. 40 % tatt med garn, ca. 40 % med trål og resten med line, snurrevad og snøre.

Fakta om bestanden:

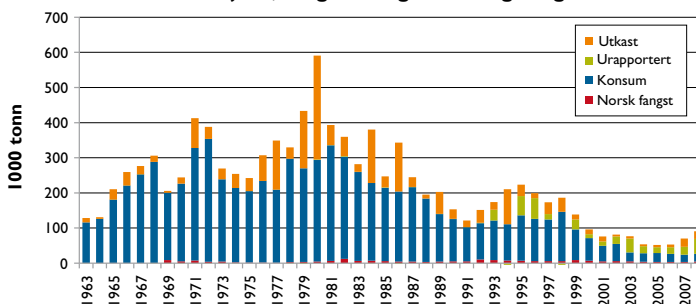
Torsken i Nordsjøen er ganske stedbunden, og vi regner med at det finnes flere lokale stammer med gytefeltet bl.a. i Den engelske kanal, ved Dogger og langs skotskekysten. Det er imidlertid ingen klare grenser mellom disse stammene, og gyting kan forekomme over hele Nordsjøen.

Gytingen foregår fra januar til april, tidligst i sør, og eggene klekkes etter to til tre uker. De viktigste oppvekstområdene er langs danskerekysten og i Tyskebukta. Det finnes vanligvis også en god del yngel rundt Shetland. Enkelte hanner kan bli kjønnsmodne allerede som toåring, men de fleste blir kjønnsmodne som tre- og fireåring. Torsken i Nordsjøen vokser raskere og blir tidligere kjønnsmoden enn torsken i Barentshavet, og den har et kortere livsløp.

Torskens føde varierer med alderen. Ung torsk spiser mye krepsdyr, men etter hvert som den vokser, spiser den mer og mer fisk som tobis, sild og øyepål. Torsken er en utpreget kannibal, og opptil tre år gammel torsk kan bli spist av sine eldre artsfrender. Torsken finnes på begge sider av det nordlige Atlanterhavet. Foruten torskebestanden i Nordsjøen, har vi bestander i Østersjøen, Kattegat, Irskesjøen, ved Færøyene, Island, norskekysten, Barentshavet, øst- og vestkysten av Grønland, og langs Canada og USA sør til Cape Hatteras (35°10'N). I Europa finnes den sør til Biscaya.

Torsken lever hovedsakelig ved bunnen, men den kan gå høyt opp i vannet for å beite på fiskestimer.

Torsk i Nordsjøen, Skagerrak og Den østlige engelske kanal

Utvikling av rapportert fangst av torsk i Nordsjøen, Den engelske kanal og Skagerrak. Data for norsk fangst mangler før 1969.

Kontaktperson: Tore Jakobsen | tore.jakobsen@imr.no